

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Structuurvisie uitbreiding regionaal bedrijventerrein Laarberg, gemeente Oost Gelre

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

16 december 2013 / rapportnummer 2857-27

1. Oordeel over het MER

De gemeente Oost Gelre stelt een Structuurvisie op voor de uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein Laarberg. Het plangebied voor de uitbreiding beslaat een oppervlak van circa 90 hectare, waarvan ruim 60 hectare uitgeefbaar bedrijventerrein. Op een groot deel van het terrein worden categorie 5.1 bedrijven toegestaan. De Structuurvisie is plan-m.e.r.-plichtig vanwege kaderstelling voor mogelijk toekomstige m.e.r. (beoordelings)-plichtige bedrijven en omdat vanwege de mogelijke gevolgen voor omringende Natura 2000-gebieden een Passende beoordeling moet worden opgesteld. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER en de Passende beoordeling.

De Commissie is van mening dat het MER prettig leesbaar is en dat over het algemeen duidelijk uit het MER blijkt hoe de milieu-informatie een rol heeft gespeeld bij het opstellen van de Structuurvisie. Dat geldt in het bijzonder voor de informatie over beschermde soorten in het plangebied. Het MER geeft tevens een voldoende compleet beeld van de milieueffecten voor het nemen van een besluit over de Structuurvisie, met uitzondering van de effecten van stikstofdepositie op de omringende Natura 2000-gebieden. Uit het MER/ Passende beoordeling blijkt namelijk niet dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van de omringende Natura 2000-gebieden door de toename van stikstofdepositie met zekerheid kan worden uitgesloten. De Commissie is daarom van oordeel dat in het MER/ Passende beoordeling nog essentiële informatie voor de besluitvorming ontbreekt. De Commissie adviseert om eerst een aanvulling op het MER/ Passende beoordeling op te stellen en pas daarna een besluit te nemen over de Structuurvisie.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie de gesignaleerde tekortkoming toe. In hoofdstuk 3 geeft de Commissie enkele aanbevelingen voor het vervolgproces.

2. Gesignaleerde tekortkoming

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2.1 Gebiedsbescherming / effecten op Natura 2000

In de omgeving van het plangebied ligt een aantal Natura 2000-gebieden met habitats die gevoelig zijn voor stikstofdepositie:

- Zwillbrockervenn & Ellewickerveld (Duitsland) (5 km);
- Korenburgerveen (7 km);
- Stelkampsveld (10 km);
- Buurserzand & Haaksbergerveen (10 km).

In de huidige situatie worden de kritische depositiewaarden van alle habitattypen die gevoelig zijn voor stikstof al overschreden. In de Passende beoordeling wordt geconcludeerd dat de natuurlijke kenmerken van de omliggende Natura 2000-gebieden niet worden aangetast omdat de toename van stikstofdepositie op de gevoelige habitattypen in de beschouwde gebieden erg klein is.

De Commissie deelt de conclusie niet dat aantasting van natuurlijke kenmerken door de toename van stikstofdepositie met zekerheid is uit te sluiten. Elke toename van stikstofdepositie, hoe klein ook, in een overbelaste situatie kan in beginsel (in cumulatie) leiden tot aantasting van natuurlijk kenmerken. Verder constateert de Commissie dat de Passende beoordeling onvolledig is omdat cumulatie met projecten/ plannen in de omgeving (zoals de bestemmingsplannen Buitengebied van de gemeente Oost Gelre en Berkelland) niet is meegenomen in de Passende beoordeling.

De Passende beoordeling voor de Structuurvisie mag kwalitatief van aard zijn. Een in detail uitgewerkte Passende beoordeling is later nodig bij het vaststellen van de bestemmingsplannen. Als echter uit de Passende beoordeling blijkt, dat aantasting van natuurlijke kenmerken niet is uit te sluiten, ontbreekt een uitvoerbaar alternatief in het MER. Daarom moet globaal worden aangegeven of en zo ja hoe de Structuurvisie toch doorgang kan vinden, bijvoorbeeld door toepassing van mitigerende maatregelen of een alternatief met minder stikstofemissie.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER aannemelijk te maken dat het voornemen past binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet en deze informatie te betrekken bij de besluitvorming over de Structuurvisie. Onderzoek in de aanvulling op hoofdlijnen of er alternatieven en/of effectieve maatregelen mogelijk zijn die aantasting van natuurlijke kenmerken kunnen voorkomen.

3. Aanbevelingen voor het vervolgproces

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen voor de besluitvorming over de Structuurvisie. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming over de bestemmingsplannen.

3.1 Nut en noodzaak/ fasering

In het MER is de Ladder van duurzame verstedelijking benoemd. Deze ladder is echter niet voor het voornemen uitgewerkt in het MER. Het is daardoor onduidelijk in hoeverre er daadwerkelijk een regionale behoefte aan bedrijventerrein is, zowel kwantitatief als kwalitatief (stap 1), of die opgevangen kan worden binnen bestaand stedelijk gebied door bijvoorbeeld opvulling van braakliggende delen of herstructurering van bestaande terreinen (stap 2) en of de locatie passend kan worden ontsloten voor diverse vervoersmiddelen (stap 3).

Een robuuste onderbouwing van nut en noodzaak is zeker van belang omdat, zoals in het MER ook wordt aangegeven, toekomstprognoses erop wijzen dat na 2020 de vraag naar bedrijventerreinen sterk zal afnemen. Op termijn (vanaf 2025) zal naar verwachting zelfs krimp optreden.

Gezien het bovenstaande is een fasering van het voornemen ook van belang. Op bladzijde 37 van de Structuurvisie wordt dat ook aangegeven. In de Structuurvisie staat dat bij de ontwikkeling van het plangebied bewust is gekozen voor een gefaseerde aanpak, uit te werken in meerdere bestemmingsplannen zodat ingespeeld kan worden op de toekomstige wensen vanuit de markt.

- De Commissie adviseert om voor besluitvorming over de bestemmingsplannen een actuele beschrijving te geven van de invulling van de stappen van de Ladder van duurzame verstedelijking.

3.2 Grolse Linie

Een deel van de historische circumvallatielinie² om de vestingstad Groenlo, kortweg De Grolse Linie 1627, maakt ruimtelijk nadrukkelijk onderdeel uit van de Structuurvisie uitbreiding bedrijvenpark Laarberg. Bij de realisatie van al dan niet extensieve en tijdelijke bebouwing (fundering, vergraving), nieuw groen (doorworteling), gehele of gedeeltelijke reconstructie van de Grolse Linie zal daarbij, naast het gemeentelijke archeologiebeleid, ook rekening moeten worden gehouden met de voorgenomen rijksbescherming van De Grolse Linie 1627 door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

² Een circumvallatielinie is een cirkelvormig verdedigingswerk, gebouwd door de belegeraars rondom een belegerde stad. Het doel was om te voorkomen dat een stad van buitenaf versterking krijgt en het voorkomen van bevoorrading.

In het MER wordt ook op hoofdlijnen aandacht besteed aan de Grolse Linie. Aangegeven wordt dat het doel van het plan is de structuur weer zichtbaar en beleefbaar te maken.

Omdat genoemde inrichtingsmaatregelen strijdig kunnen zijn met het integrale behoud van de Linie *in situ* en/of het beoogde herstel van het authentieke vestingbouwkundige karakter ervan, verdient het aanbeveling om specifiek voor het Bedrijventerrein Laarberg een concreet 'cultuurhistorisch inrichtingsplan' vast te stellen. Bouwstenen voor een inrichtingsplan zijn beschikbaar in de vorm van het Beeldkwaliteitsplan De Grolse Linie 1627, Deeluitwerkingen De Grolse Linie 1627 en het rapport van het archeologisch proefsleuvenonderzoek naar de exacte ligging van de verschillende elementen van de Linie (met name de dubbele omwalling, 't Groot Hoornwerk en 10^e Redoute).

Dit beoogde inrichtingsplan kan vervolgens onderdeel uitmaken van de latere bestemmingsplannen. Door het opstellen van een inrichtingsplan kan cultuurhistorisch koers worden gehouden en zal de Linie ter plaatse van Laarberg weer een historisch verantwoord en integraal onderdeel kunnen gaan uitmaken van de insluitingslinie van Frederik Hendrik en de naam van circumvallatielinie ook letterlijk recht doen.

- De Commissie adviseert voor de besluitvorming over de bestemmingsplannen een concreet en integraal inrichtingsplan op te stellen vanwege het behoud van het integrale archeologische en vestingbouwkundige karakter van De Grolse Linie 1627 ter plaatse van het bedrijventerrein Laarberg. De Commissie geeft in overweging om aan te geven hoe dit optimaal gecombineerd kan worden met de versterking van het beekdalsysteem (zie paragraaf 3.3. van dit advies).

3.3 Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone

Ten noorden direct grenzend aan het plangebied ligt het Gelders Natuurnetwerk (de Leerinkbeek met een smalle aangrenzende zone). Daaromheen in het plangebied ligt een ruime zone die in de omgevingsvisie van Gelderland is begrensd als Groene Ontwikkelingszone. In de Structuurvisie wordt ruimtelijk een zone van circa 10 meter tussen het Gelders Netwerk en de toekomstige bebouwing voor het bedrijventerrein gereserveerd. Na de buffer van 10 meter wordt in de Structuurvisie ruimte geboden voor bebouwing. Volgens het provinciale beleid is er in de Groene ontwikkelingszone ook ruimte voor verdere economische ontwikkeling maar wel in combinatie met versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. Vanwege de bijzondere kwaliteiten van een gebied geldt hier een ruimtelijk beleid waarbij economische ontwikkelingen steeds worden gekoppeld aan investeringen in versterking van de kernkwaliteiten van het gebied.

De Commissie constateert dat het MER nagenoeg geen aandacht besteedt aan de beschrijving van de kernkwaliteiten in de natuurzone. Het gaat hier om een beekdalgradiënt, waarbij de mogelijk relevante milieucondities, waaronder kwel en de overgang naar smeltwaterafzetting en terras onder invloed van het Winterswijk Plateau, nauwelijks in beeld zijn gebracht en beschreven. De precieze mogelijkheden tot versterken van de kernkwaliteiten worden daardoor niet duidelijk gemaakt en daarmee ook niet de mogelijke effecten op het beekdalsysteem van de Leerinkbeek door de voorgenomen ontwikkeling. De Commissie merkt op dat versterking van het beekdalsysteem ook vanuit cultuurhistorisch oogpunt een meerwaarde zal hebben. In de deeltwerkingen van De Grolse Linie wordt voorgesteld de natuurzone aan de noordzijde ruimtelijk te combineren met De Grolse Linie waardoor deze landschappelijk wordt ondersteund (Landlab, 2011).

In het MER voor de Structuurvisie zijn de mogelijke (richting van) effecten op de natuurzone wel op een hoog abstractieniveau beschreven. De Commissie is van oordeel dat dit voldoende is voor het MER voor de Structuurvisie maar niet voor het MER voor de hierop volgende bestemmingsplannen.

- De Commissie adviseert voor de besluitvorming over de bestemmingsplannen de kernkwaliteiten en mogelijkheden voor natuurontwikkeling meer in detail in beeld te brengen en aan te geven hoe dit optimaal gecombineerd kan worden met het voornemen en de doelstelling bij dit voornemen om de Grolse Linie te versterken.

3.4 Geur

In het MER wordt uitgebreid ingegaan op de geuremissie vanuit de omgeving en daarmee de immissie in het plangebied. Het MER gaat echter beperkt in op de geuremissie vanuit het plangebied naar de omgeving. Voor het aspect geur wordt met name verwezen naar de af te geven omgevingsvergunningen. Hiermee wordt de cumulatie van geur en daarmee een mogelijke kans op geurhinder niet beschouwd. De Commissie is van oordeel dat dit voldoende is voor het MER voor de Structuurvisie maar niet voor het MER voor de hierop volgende bestemmingsplannen.

- De Commissie adviseert om voor besluitvorming over de bestemmingsplannen ook in te gaan op de geurbelasting vanuit het totale plangebied op de omgeving. De Commissie adviseert (kwalitatief) het aspect cumulatie (cumulatie ten gevolge van de bestemmingsplannen) te beschouwen, waarbij gebruik kan worden gemaakt van de hedonische waarde (wegingsfactor voor de hinderlijkheid van de geur).

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouder van de gemeente Oost Gelre in samenwerking met Gebiedsonderneming Laarberg B.V.

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Oost Gelre

Besluit: Vaststellen Structuurvisie

Categorie Besluit m.e.r.: plan-m.e.r. vanwege Passende beoordeling en kaderstelling voor categorie D11.3

Activiteit: Uitbreiding regionaal bedrijvenpark Laarberg

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Elna/Groenlosegids van: 12 september 2013

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 13 september 2013 tot en met 24 oktober 2013

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 5 november 2013

toetsingsadvies uitgebracht: 16 december 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. dr. R.M. van Heeringen

mw. drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

mw. drs. J.P. Siedsma (secretaris)

dhr. dr. N.P.J. de Vries

dhr. ir. P.P.A. van Vugt

dhr. drs. G. de Zoeten

Werkwijze Commissie bij toetsingsadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- PlanMER Structuurvisie uitbreiding regionaal bedrijvenpark Laarberg, RoyalHaskoning-DHV, augustus 2013;
- Passende Beoordeling, structuurvisie uitbreiding regionaal bedrijvenpark Laarberg, RoyalHaskoningDHV, augustus 2013;
- Structuurvisie uitbreiding regionaal bedrijvenpark Laarberg, RoyalHaskoningDHV, 2 september 2013;
- Resten van de Circumvallatielinie uit 1627 proefsleuvenonderzoek in het plangebied Laarberg te Groenlo, Archeodienst, januari 2011;
- Structuurvisie bedrijventerreinen en werklocaties, Provincie Gelderland, september 2010;
- Deeluitwerkingen De Grolse Linie 1627, LANDLAB, januari 2011;
- Beeldkwaliteitsplan De Grolse Linie 1627, LANDLAB, januari 2011.

De Commissie heeft kennis genomen van 1 advies. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Structuur-
visie uitbreiding regionaal bedrijventerrein Laarberg,
gemeente Oost Gelre**

ISBN: 978-90-421-3902-2

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

